

an de voort-

r niet minder
ge lande de
gemaakt wor-
v. in Amerika
uitschland be-
net name in
men, dat de
den, maar er
ing opgegaan.
ste categorie
ullen bij onze
e z.g.n. „Bal-
gemaakt. En
vooren ook de

ze rassenpoli-
he ras zuiver
in 't bijzonder
ind, heeft de
15 September
aangenomen,
het Deutsche
langrijkste is.
tze des deut-
e¹⁾ heeft in
ekt. En geen
e Führer zelf
eekenis eerst
vang zou be-
ding van deze
een huwelijk
an van Duit-
wordt. De be-
steeds meer
Duitsche ras-
meerwaardig
laatste is in
een ras van
volkeren, te
gen en door
iet ras schen-
den Rijksdag
eerde met de
ering van de
volk, welke
kan worden
affen²⁾, aldus
Gleiches³⁾. De
nde van een
de oorzaak

it geeft in het
ar eigenlijke
meer uit de
deze wetten
Joden vraag-
n het Bolsje-
tie te slepen
Joden. Ver-
een Jood in
e vlag heeft
nt wederom
eet aangezet
de Duitsche
blijkt uit de
den van som-
omen, dat de
aat verschaft
worden ge-
elacht door
or een drage-
lk.
lers dan een
et anti-semi-
ancipatie der
ler 18e eeuw
de eeuw vol-
ndere staats-
het openbare
s vrije men-
t in welstand
aals weten te
l, nijverheid,
id gaat men
felen en wil
uitsluiten en
Daartoe zijn
en verorde-
ambtenaren-
tal beroepen
streffende de
lartsen bij de
dbron van de
thouden, de
als Arbeits-
oodsche be-
arnaast heb-
kende bepa-
roepen, zoo-

nd.
dzakelijk ont-
Neurenberg. De

aschen rechter
zijn. (Zie N.

reden van der-
meer in naam

als het verbod om gebruik te maken van gemeentel-
ijke badhuizen, zweminrichtingen, parken en der-
gelijke, toegang beperken of verbieden tot de mark-
ten, neringdoenden, die aan Joden verkopen, be-
dreigen met onthouding van leveranties, den ge-
meentelijken ambtenaren verbieden bij Joden te
kopen, enz. Eindelijk dienen nog gememoreerd de
z.g.n. Sonderaktionen, waarbij geheel onbevoegden
met meer of minder geweld de bevolking trachten
te weerhouden met Joden zaken te doen, hotels
en koffiehuisen er toe brengen Joodsche gasten
niet te ontvangen en zelfs af en toe de persoon-
lijke veiligheid der Joden in gevaar brengen.⁴⁾

Zoo bezien is de Wet tot bescherming van het
Duitsche bloed en de Duitsche eer niets anders
dan een nieuwe toespitsing van het Duitsche anti-
semitisme, een — vermoedelijk slechts voorloopige
— wettelijke afsluiting, zooals Mr Visser⁵⁾ zoo
terecht opmerkt, van het ontrentingsproces der
Duitsche Joden. Voorloopig, want, zooals wij zagen,
er zijn reeds stemmen opgegaan om ook de steri-
lisatie dienstbaar te maken aan deze rassen-
politiek.

A. C. D.

9) i.e., blz. 175.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Kerkelijk en onkerkelijk Nederland.

IV.

Burgerlijke staat.

Deel IX van de „Volkstelling 1930“¹⁾ geeft nog
een merkwaardige tabel. Zij heeft betrekking op
den burgerlijken staat der mannen en vrouwen
van iedere kerkelijke gezindte.

Wij laten die tabel, eenigszins gewijzigd, volgen.

Per 1000 mannen waren:

Gezindte	ongetrouwd			getrouwd			getrouwd geweest		
	1909	1920	1930	1909	1920	1930	1909	1920	1930
Ned. Herv.	604	582	545	359	381	415	37	38	40
Geref.	620	618	595	348	356	374	31	31	30
Chr. Geref.	629	609	588	339	356	379	32	35	33
R.K.	655	648	636	310	319	334	35	33	30
Geen kerk. gez.	627	586	558	353	393	418	20	22	25

Per 1000 vrouwen waren:

Gezindte	ongetrouwd			getrouwd			getrouwd geweest		
	1909	1920	1930	1909	1920	1930	1909	1920	1930
Ned. Herv.	571	547	509	358	382	418	71	71	73
Geref.	592	581	571	349	358	373	59	58	56
Chr. Geref.	591	569	559	349	369	383	60	62	58
R.K.	632	625	617	307	319	334	61	56	49
Geen kerk. gez.	666	609	588	301	356	403	33	35	39

In deze tabellen valt allereerst het groote per-
centage ongehuwde R.K. mannen en vrouwen op.
Bij iedere volkstelling winnen zij het van de an-
dere gezindten. Het verschil neemt zelfs toe.

Twee hoofdoorzaken zijn aan te wijzen. In de
eerste plaats het celibaat, ten tweede het
hooge geboortecijfer. Of ook een „gerin-
ger welvaartspeil“ het aantal huwelijken beperkt
heeft, valt niet gemakkelijk te bewijzen.

De invloed van het hoogere geboortecijfer is
ook bij de Gereformeerden duidelijk merkbaar.
Deze groep volgt, wat de cijfers betreft, op de
Rooms-Katholieken. Van de niet-Roomsche
groepen hebben zij het hoogste percentage onge-
huwden. Op hen volgen de Chr. Gereformeerden.
De verklaring moet in de betrekkelijk groote toe-
name van het aantal jeugdige personen gezocht
worden.

Bij de Ned. Herv. en de „onkerkelijken“ nemen
we een snelle daling van het percentage onge-
huwden waar. Dat betekent niet, dat het aantal
huwelijken abnormaal sterk toegenomen is — ook
de cijfers der gehuwden zouden misschien die
gedachte kunnen wekken —: de daling wordt
hoofdzakelijk door het relatieve tekort aan
jongere mensen veroorzaakt. Over dat verschijn-
sel, en de verklaring daarvan, is in het vorige
artikel het een en ander gezegd.

De cijfers in de kolommen der „weduwen en
weduwenaars“ zijn bij de „onkerkelijken“ veel lager
dan bij de andere groepen. De oorzaak is niet een
geringere sterfte in die groep. De groote massa
der onkerkelijken bestaat uit mensen van mid-
delbaren leeftijd en daaronder. In 1930 waren
slechts bijna 12 pct. ouder dan 50 jaar, bij de
Gereformeerden ongeveer 17,5 pct., bij „alle Ne-
derlanders“ ruim 18 pct.

Evenmin moeten we uit de hoge cijfers der
„weduwenaars en weduwen“ bij de Ned. Herv.
de conclusie trekken, dat daar een zeer groote

1) Uitgave van het „Centraal Bureau voor Statistiek“.

sterfte is opgetreden. De oorzaak is weer dat
de Ned. Hervormden als groep veel sterkere
„ouderdomsverschijnselen“ vertoont, dan elke an-
dere. Nergens is de top der „pyramide“ zoo zwaar,
als bij die groep. Ongeveer 21,7 pct. is ouder
dan vijftig jaar. Bijgevolg zijn er naar verhou-
ding veel weduwen en weduwenaars.

Een goede vergelijking is steeds die met de
cijfers voor „alle Nederlanders“. We kunnen dan
onmiddellijk nagaan of een bepaalde groep er
relatief gunstig voor staat.

	1909	1920	1930
Per 1000 mannen waren			
ongetrouwd	623	606	582
getrouwd	342	360	385
getrouwd geweest	35	34	33
Per 1000 vrouwen			
ongetrouwd	559	582	560
getrouwd	336	356	381
getrouwd geweest	65	62	59

Nog meer is er uit de gegeven tabellen te leeren.
We nemen gemakshalve eerst alleen de uitkomsten
van de volkstelling 1930.

Het valt op dat het percentage gehuwde man-
nen bij „alle Nederlanders“ groter is dan dat der
gehuwde vrouwen. Dat komt omdat het totale
aantal vrouwen boven 20 jaar in de geheele be-
volking groter is dan dat der mannen van dien
leeftijd.²⁾ Er blijven om die reden dus steeds
een aantal vrouwen ongehuwd.

Nu is het algemeen bekend, de cijfers wijzen
't ook uit, dat de toevloed van de mannen naar de
„onkerkelijke groep“ veel groter geweest is dan
die der vrouwen. We zouden dus een hooger per-
centage gehuwde vrouwen moeten verwachten. Dat
is niet het geval. Het verschil tusschen het per-
centage gehuwde mannen en dat der vrouwen
is zelfs groter dan bij „alle Nederlanders“.

Er moet dus een groot aantal onkerkelijke mannen
met kerkelijke vrouwen getrouwd zijn.

Dr Kruyt geeft in zijn artikel de volgende cij-
fers voor Amsterdam.

Van de 6652 gesloten huwelijken in 1930, waren
845 waarbij de man onkerkelijk en de vrouw
kerkelijk was, 690 waarbij de man kerkelijk en
de vrouw onkerkelijk was, en 432 waarbij beide
partijen tot geen kerkgenootschap behoorden.

Zoo is het ook te verklaren, dat de cijfers
bij de kerkelijke gezindten elkaar niet veel ont-
lopen. We zouden juist verwachten dat de ver-
schillen die van „alle Nederlanders“ overtroffen.
Dat is niet het geval. Er zijn veel meer „kerkelijke
vrouwen“ gehuwd, dan op statistische gronden
bij een bepaalde groep verwacht kon worden.
Een groot aantal moet dus wel „onkerkelijke man-
nen“ genomen hebben. Waren alleen, of hoofd-
zakelijk alleen, huwelijken gesloten tusschen per-
sonen van dezelfde kerkelijke gezindten, dan
zou het percentage gehuwde vrouwen veel lager
geweest moeten zijn.

Natuurlijk werken hier allerlei factoren, dik-
wijls is het effect van den eenen tegengesteld
aan dat van den anderen.

Toch geven de cijfers wel eenig houvast. Ze
spreken dikwijls een droeve taal. Nuchter stelt
de statisticus de kracht der „onkerkelijke groep“
vast. Maar welk een wereld van ellende heeft
hij ontket! Hoe is het mogelijk, dat in deze
ontzettende tijden nog zooveel ruwweg God ver-
werpen of de vraag van het bestaan van het Op-
perwezen geheel negeren? Het menschedom
holt naar den afgrond.

Den volgenden keer willen we nog iets over
„Kerk en Beroep“ mededeelen.

A.

B. t. B.

2) Bij de beschouwingen in dit artikel heeft o.m. het stuk
van Dr J. P. Kruyt in de Soc. Gids van Juni 1935 (pg. 435)
tot voorlichting gediend.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

Die Gereformeerde Kerk in Zuid-Afrika.

IV.

In het orgaan van de Dr Abraham Kuyper-
stichting „Antirevolutionaire Staatskunde“ zijn drie
artikelen verschenen van de hand van Prof. Dr
G. Besselaar, die meer dan een kwarteeuw in Zuid-
Afrika heeft doorgebracht. Zijn onderwerpen
waren: „Intellectueel leven in Zuid-Afrika“, „Het
Calvinisme in Zuid-Afrika“ en „Calvinisme en Na-
tionale reactie vooral in Zuid-Afrika“. In deze
stukken geeft Z.H.G. uitnemende inlichtingen over
Zuid-Afrikaansche toestanden en de opleving van
het Calvinisme aldaar. Hij is echter geen theoloog
en daarom moet het ons niet verwonderen, dat
hij de kerkelijke toestanden in Zuid-Afrika niet
van kerkrechtelijke zijde, maar van praktisch
standpunt beziet in deze stukken.

De Nederduitsch-Gereformeerde Kerk in Zuid-
Afrika is voor den schrijver de historische volks-
kerk, in 1652 geplant door Jan van Riebeeck, de

aloude Kerk der vaders in Nederland. De his-
torie leert ons echter, dat de classis Amsterdam
van „De Geref. Kerken in Nederland“ dienaren
des Woords uitzond naar Oost-Indië en naar Kaap
de Goede Hoop, om daar Woord en Sacramenten
te bedienen. Ds Joh. van Arkel was de eerste vaste
leeraar in Kaapstad. De Ned. Geref. Kerk is dus
niet gesticht door Van Riebeeck, maar tot open-
baring gebracht door de classis Amsterdam. In
het Revolutietijdvak zijn die Geref. Kerken op
last van Commissaris De Mist omgezet in een
kerkgenootschap met een eigen reglement. Dit
reglement is echter zoo zwak, dat verscheidene
liberale predikanten zich met behulp van de
overheid binnen die Kerk hebben kunnen hand-
haven. Gelukkig is er sedert eenige jaren
een kentering merkbaar ten goede, zooals ge-
bleken is uit den strijd rondom wijlen Prof. du
Plessis.

„De Hervormde Kerk“ is, volgens den schrijver,
in 1855 gesticht in Transvaal uit vrees voor ver-
engelsing. De historie vermeldt echter, dat er
bij de voortrekkers, die uit de Kaapprovincie naar
't Noorden gingen, „een reizende Geref. kerk“ be-
stond, bediend door Ds Smit. In Transvaal ont-
stonden daaruit de geref. gemeenten van Potchef-
stroom, Rustenburg, Pretoria en Waterberg. Toen
de gemeente te Potchefstroom een eigen leeraar
begeerde, besloot de kerkeraad om niet uit de
Kaapprovincie, waar vele Schotsche predikanten
dienden, te beroepen, maar uit Nederland. Prof.
Lauls te Utrecht was die gemeente behulpzaam
bij de uitzending van den heer Van der Hof, theol.
candidaat. Deze is door ouderling Wolmarans te
Potchefstroom in zijn ambt bevestigd. En daarop
is, in navolging van de Herv. Kerk in ons land,
deze gemeente „Hervormd“ genoemd. Zoo ook de
drie andere, die eveneens Herv. predikanten uit
Nederland beriepen.

„Die Gereformeerde Kerk van Zuid-Afrika“ is
volgens den schrijver „tot openbaring gekomen in
1858 onder de bediening van Ds Dirk Postma,
christelijk-gereformeerd predikant uit Nederland“.
Ook spreekt hij van „de kleinere Gereformeerde
Kerk, in den volksmond de Doppekerk geheten
of de Kerk van Paul Kruger, een Kerk waarin
het Calvinisme zijn muren en voorschans heeft“.
Die volksmond is echter de Engelsch-sprekende
mond, want onder de Boerenbevolking spreekt
men meest van „die Enkelgereformeerde Kerk“. Haar
ontstaan was niet het gevolg van Paul
Krugers politiek, noch zooals vaak beweerd wordt,
het zingen van Gezangen in de Herv. Kerk, maar
van den liberalen geest, die er heerschte in die
Kerk in de eerste vier jaren van haar bestaan
in Transvaal. Hierin is later gelukkig verandering
gekomen, want de Herv. Kerk van dezen tijd
handhaaft de Gereformeerde belijdenis en tucht.
Maar in 1859 was het beslist noodzakelijk om
de gehoorzaamheid op te zeggen aan de liberale
ambtsdragers, de ambten opnieuw in te stellen
en terug te keeren tot de gereformeerde belijdenis
en tucht van de Reizende Geref. Kerk van de
Voortrekkers. Die daad was niet het werk van
Ds D. Postma Sen., maar van de broeders, die
naar Nederland schreven om advies en hulp bij
de uitzending van een leeraar van beslist gerefor-
meerde belijdenis. De uitbreiding van deze refor-
matie was in hoofdzaak het werk van Ds Postma.
Deze Kerk is niet een kleine groep maar de tweede
in grootte in Z.-Afrika, met 111 gemeenten.

Wie onzer zou niet van harte deze kerkelijke
gedeelheid van de gereformeerde broeders en
zusters in Zuid-Afrika betreuen? Christus toch
bidt om de eenheid van zijn discipelen en leert ook
ons daarom bidden.

De vraag is dan ook gewettigd, of er ooit po-
gingen zijn gedaan om te komen tot ineenstelling
van de drie genoemde kerkengroepen. Hierop luidt
het antwoord van de historie bevestigend. Het
ligt buiten ons bestek om deze pogingen te be-
schrijven. Wij volstaan met de mededeeling, dat
een deel van de Hervormde lidmaten zich ver-
eenigd heeft met de Ned. Geref. Kerk, die zich
daarna heeft genoemd „De Geref. of Herv. Kerk
van Transvaal“. Het grootste deel heeft zich ech-
ter onthouden van vereniging en daarna is de
Herv. Kerk opnieuw opgebloeid. Ze heeft haar
eigen theologische opleiding gekregen door de in-
stelling van bijzondere leerstoelen aan de Univer-
siteit van Pretoria.

Een verblijdend verschijnsel is de hartelijke om-
gang en samenwerking bij leeraars en leden van
de drie kerkengroepen in Zuid-Afrika. Met ver-
eende krachten is kort geleden de Bijbelvertaling
in het Afrikaans tot stand gebracht. Ook is er
een Calvinistische Bond van Zuid-Afrika, die reeds
drie goed geslaagde conferenties heeft gehouden,
en het pleit voert voor vrijheid van onderwijs.
Dit is o.i. de richting waarin gestuurd moet wor-
den, dat gereformeerde ouders de macht krijgen
om hun kinderen in gereformeerde scholen te
laten opleiden. Het volgende geslacht zal dan den
eisch tot eenheid in het kerkelijk leven op geref.
grondslag meer gevoelen dan het tegenwoordige.

LOS.